

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 715/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SAT spol. s r.o.**, M. R. Štefánika 16, Martin, IČO 30 228 077, zastúpenej Advokátska kancelária BURIK s.r.o., Námestie S. H. Vajanského 2, Martin, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/6/2023 z 30. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. augusta 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/6/2023 z 30. apríla 2025, ktorým bolo zamietnuté jej dovolanie. Sťažovateľka navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň si uplatňuje právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala žalobu o náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom Správy katastra Martin a jej nezákonnými rozhodnutiami o zápise vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktoré vykonala na základe absolútne neplatnej záložnej zmluvy (pre absenciu podpisu druhého konateľa, pozn.). Neplatnosť viacnásobných prevodov bola prejudiciálne konštatovaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Martin sp. zn. 17Cb/131/2014 z 30. septembra 2016 (právoplatnosť 1. marca 2021), ktorým bolo určené vlastnícke právo sťažovateľky a ustálené, že svoje vlastnícke právo nadobudnuté kúpnu zmluvou v roku 1993 nikdy nestratila. Na základe tohto rozsudku bola sťažovateľka opäť zapísaná ako vlastníčka. Sťažovateľka požadovala náhradu škody zodpovedajúcu hodnote

nehnutelnosti (v priebehu konania vzala žalobu v tejto časti späť, pozn.), ušlého zisku (vo výške nájmu) a nemajetkovú ujmu spočívajúcu v strate dôvery a dobrej povesti u obchodných partnerov.

3. O uplatnenom nároku na náhradu škody rozhodol Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) medzitýmny rozsudkom č. k. 16C/6/2011-510 z 19. apríla 2017, ktorým konštatoval, že základ žalobného nároku je opodstatnený. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/20/2018-549 z 22. apríla 2020 bol medzitýmny rozsudok zrušený z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia dôvodov vzniku škody (nezákonné rozhodnutie o povolení vkladu, a nie nesprávny úradný postup). Okresný súd bol preto v ďalšom konaní zaviazaný skúmať zákonné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu z titulu nezákonného rozhodnutia (vyslovenie nezákonnosti rozhodnutia a jeho zrušenie, ako aj predbežné prerokovanie nároku). Zároveň mal ustáliť, či je požadovaná náhrada škody uplatňovaná aj z titulu nesprávneho úradného postupu.

4. Po vrátení veci na ďalšie konanie vydal okresný súd v poradí druhý rozsudok č. k. 16C/6/2011-765 zo 17. februára 2022, ktorým zastavil konanie v späťvzatej časti žaloby a vo zvyšku žalobu sťažovateľky zamietol. V odôvodnení ustálil nezákonné rozhodnutia a nesprávne úradné postupy namietané žalobcom, vyhodnotil rozsah predbežného prejednávania uplatňovaného nároku a zistil nesplnenie zákonných podmienok pre vznik nároku. Okresný súd konštatoval, že nebol preukázaný vznik škody, pretože s poukazom na ustálenú judikatúru náhrade škody spôsobenej štátom predchádza povinnosť riadne uplatniť nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od tretích osôb a až v prípade, ak nie je možné uspokojenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z objektívnych dôvodov (ktoré poškodený nevie ovplyvniť), vzniká škoda, za ktorú zodpovedá štát. Vo vzťahu k požadovanej výške ušlého zisku v hodnote trhového nájmu okresný súd konštatoval neunesenie dôkazného bremena sťažovateľkou. Tri predložené zmluvy preukazujúce obvyklé nájomné nepovažoval za dostatočný dôkaz a vytkol sťažovateľke, že nezohľadnila výdavky spojené s prenájmom. Rovnako sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno ani vo vzťahu k tvrdenej nemajetkovej ujme. Vo vzťahu k tvrdenej príčinnej súvislosti okresný súd uviedol, že nebola preukázaná jej existencia, sťažovateľka neprodukovala žiadne relevantné skutkové tvrdenia ani nenavrhol dôkazy na jej preukázanie. Okresný súd poukázal na to, že napádané rozhodnutia správy katastra neboli v riadnom inštančnom konaní zmenené ani zrušené pre nezákonnosť a civilnému súdu neprislúcha posudzovanie ich zákonnosti. Ani žalobcom predložené rozsudky civilných súdov nie je možné považovať za také rozhodnutia, ktoré by rušili alebo menili rozhodnutia katastrálneho úradu pre nezákonnosť. Tvrdenú nulitu rozhodnutí správy katastra nezistil. Namietané postupy správy katastra okresný súd vyhodnotil ako súladné s právnymi predpismi. Okresný súd vyhodnotil ako dôvodnú námietku nesprávnosti postupu, keď správa katastra nevykazala záložného veriteľa po zániku záložného práva jeho výkonom a následne zapísala zmenu záložného veriteľa. Ani vo vzťahu k tomuto pochybeniu však sťažovateľka nepreukázala vznik a výšku škody a príčinnú súvislosť s týmto nesprávnym postupom.

5.1. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 2Co/11/2022-849 z 25. januára 2023 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby a náhrade trov konania potvrdil. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie správne konštatoval, že nárok na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci má subsidiárny charakter, ak sa poškodený nemôže domáhať náhrady inak a štát je až posledným dlžníkom. Ak teda poškodenému svedčí právo voči jeho dlžníkovi (z bezdôvodného obohatenia alebo škody), nevzniká mu nárok voči štátu. Pre záver o faktickej nevyhľadateľnosti pohľadávky

voči inému dlžníkovi je potrebné zo strany poškodeného preukázať tvrdenie o nevykonalnosti pohľadávky, teda nemajetnosti iného dlžníka. V konaní nebolo sporným, že od prvotnej zmeny vlastníctva založenej nehnuteľnosti túto mali v držbe tretie osoby a sťažovateľka od nich žiadala vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu užívania nehnuteľnosti (strata nájomného). Z predložených dôkazov sťažovateľky však nevyplýva, že tieto spoločnosti neplnili z dôvodu nemajetnosti, nepreukázala teda bezúspešnosť vydania bezdôvodného obohatenia.

5.2. K námietke nesprávneho postupu správy katastra pri vklade neplatnej záložnej zmluvy krajský súd uviedol, že podľa platnej právnej úpravy ku dňu povolenia vkladu vzniklo záložné právo aj podľa neplatnej záložnej zmluvy, ak bola vec odovzdaná záložnému veriteľovi a ten ju prijal v dobrej viere, že záložca je oprávnený vec založiť (§ 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka). Prejudiciálne vyslovenie neplatnosti záložnej zmluvy civilným súdom preto vo vzťahu k postupu správy katastra nemá určujúci význam, aj keď táto pochybila, keď neskúmala právny titul (pri veci prevyšujúcej 1 000 000 Sk konali 2 štatutári spoločne, pričom 1 podpis absentoval, pozn.), na základe ktorého záložca dal nehnuteľnosť do zálohy. Krajský súd nesúhlasil s názorom sťažovateľky, že už z prejudiciálneho určenia neplatnosti možno nepochybné vyvodiť aj neexistenciu záložného práva, a tým aj nezákonnosť rozhodnutia správy katastra o vklade záložného práva z 10. mája 1994, ani nemožno považovať tento úkon za nulité rozhodnutie.

5.3. Krajský súd ďalej konštatoval, že pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je potrebné splniť zákonnú požiadavku zrušenia, resp. určujúceho vyslovenia nezákonnosti rozhodnutia o vzniku záložného práva podľa zmluvy o zriadení záložného práva, čo splnené nebolo. Neobstojí ani argumentácia žalobcu, že správa katastra nesprávne zapísala vlastnícke právo ďalších nadobúdateľov, resp. rozsudkov súdov alebo notárskej zápisnice vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti, pretože rozsudky súdov znejúce na neplatnosť zmlúv (kúpnych alebo záložných) nie sú listinami potvrdzujúcimi právny vzťah. Do katastra nehnuteľností sa nezapisujú samotné zmluvy, ale práva. Aj v prípade opačného názoru, že išlo o nezákonné rozhodnutie správy katastra, by išlo len o jednu z viacerých príčin, ktorá mohla viesť k vzniku škody, pretože škoda bola prvotne spôsobená nesplnením povinnosti z úverovej zmluvy, ktorá bola zabezpečená záložným právom.

5.4. K vzniku nemajetkovej ujmy krajský súd uviedol, že výsledky dokazovania nedávajú podklad na prijatie záveru, že sťažovateľka splnila svoju povinnosť tvrdenia a preukázania, v čom spočíva jej ujma. Argumentáciu uvedenú až v odvolaní, že ide o ujmu na dobrom mene podnikateľa, krajský súd odmietol ako neprípustnú novotu neuplatnenú v konaní pred súdom prvej inštancie.

6. Sťažovateľka podala dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) s odôvodnením, že rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený a prekvapivý, pokiaľ ide o nové posúdenie vzniku záložného práva (z neplatnej zmluvy) a podstatnej príčiny vzniku škody (nesplnenie povinnosti z úveru). Za podstatnú príčinu vzniku škody považuje sťažovateľka zápis neexistujúceho záložného práva, bez ktorého by nasledujúce účelové prevody po dobu 25 rokov vôbec nemohli nastať. Nesúhlasila ani s posúdením podstaty nemajetkovej ujmy ako novoty. Sťažovateľka ďalej odôvodnila svoje dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v ktorom namietala nesprávne právne posúdenie otázky vzniku záložného práva, pretože s poukazom na judikát R 13/1999 môže vzniknúť záložné právo dobromyseľnému záložnému veriteľovi len vo vzťahu k hnutelnej veci. Ďalej vymedzila otázku, či môže právoplatné civilné

rozhodnutie o absolútnej neplatnosti záložnej zmluvy, ktoré sa týka povinnosti správy katastra skúmať *ex offi*, považovať za zrušenie rozhodnutia pre nezákonnosť. V danej veci totiž účinky vzniku záložného práva nenastali pre absolútnu neplatnosť záložnej zmluvy a výsledok v podobe zápisu bol zrušený v dôsledku rozhodnutia civilného súdu, preto bolo potrebné postupovať podľa účelu zákona o náhrade škody, a nie formalisticky lipnúť na zrušení rozhodnutia pre nezákonnosť v inštančnom postupe, resp. správnym súdom. Ďalšia otázka sa týkala aplikácie relevantného právneho predpisu z časového hľadiska, ak škoda bola spôsobená postupne viacerými rozhodnutiami a postupmi správy katastra.

7.1. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky zamietol s odôvodnením, že rozsudok krajského súdu nemožno považovať za prekvapivý, pretože z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd pred rozhodnutím vo veci samej vyzval strany sporu na vyjadrenie sa k novej aplikácii § 151b ods. 1 a 2, § 151d ods. 1 a § 151a Občianskeho zákonníka v znení účinnom k 10. máju 1994, preto aplikáciu uvedených ustanovení v rámci vysporiadania sa s uplatnenou odvolacou námietkou žalobkyne nemožno vyhodnotiť ako prekvapivú. Na výzvu odvolacieho súdu strany reagovali podaniami a prezentovali svoje stanoviská. K námietke nevykonania znaleckého dokazovania najvyšší súd uviedol, že z dôvodu nepreukázania bezúspešnosti vydania bezdôvodného obohatenia sťažovateľkou ako podmienky vzniku nároku na náhradu škody z titulu zodpovednosti štátu za škodu, ktorá vznikla pri výkone verejnej moci, nebolo vo veci rozhodujúcim faktické ustálenie výšky škody z titulu ušlého zisku navrhovaným znaleckým dokazovaním. Ani námietku nedostatku dôvodov nepovažoval najvyšší súd za dôvodnú a dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP považoval za neprípustné.

7.2. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd uviedol, že právna otázka, „*či právna úprava v rozhodnom čase umožňovala vznik záložného práva podľa § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka odovzdaním dobromyselnému záložnému veriteľovi k nehnuteľným veciam*“, vzhľadom na okolnosti preskúmvanej veci nebola relevantná pre posúdenie nedôvodnosti uplatnených nárokov na náhradu škody. K otázke vzniku záložného práva sa odvolací súd vyjadril len v súvislosti s uplatnenou argumentáciou sťažovateľky. Dôvodom zamietnutia žalobného návrhu okrem iného bolo nepreukázanie jedného zo základných predpokladov zodpovednosti za škodu, a to existencie vzniku samotnej škody, preto na riešení vymedzenej otázky napadnuté rozhodnutie nespočívalo.

7.3. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľka vymedzila otázku, či má právoplatné rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli prevedené na základe absolútne neplatnej scudzovacej zmluvy neplatnej v dôsledku absolútnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, ktorá jej predchádzala, povahu vyslovenia nezákonnosti (zrušenia) rozhodnutia orgánu, ktorý o vklade záložného práva rozhodoval, ak išlo o vadu záložnej zmluvy, ktorú orgán katastra bol povinný z úradnej povinnosti skúmať. Túto otázku najvyšší súd vyhodnotil ako prípustnú a uviedol, že namietaný postup správy katastra vyústil do prijatia rozhodnutia o povolení vkladu, pričom chybné posúdenie predpokladov a podmienok povolenia vkladu nepredstavuje nesprávny úradný postup, ale nesprávnosť samotného rozhodnutia vydaného správnym orgánom. Konaniu o zodpovednostnom nároku musí teda predchádzať konanie sledujúce zistenie nezákonnosti a zrušenie nezákonného rozhodnutia. Samotné rozhodnutie všeobecného súdu o určení vlastníckeho práva v prospech sťažovateľky nemá povahu rozhodnutia, ktorým by došlo k zrušeniu alebo zmene rozhodnutia o povolení vkladu vydaného správou katastra. Dovolací súd

konštatoval, že súdy nižších inšancií správne vychádzali s prezumpcie správnosti správnych aktov. Ani prejudiciálne posúdenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994, ktorej vklad bol povolený 10. mája 1994 Správou katastra Martin pod č. V 983/94 v sporovom konaní, nepredstavuje splnenie jedného z predpokladov pre zodpovednosť štátu za škodu, ktorá vznikla pri výkone orgánu verejnej moci. Ak dovolateľkou uvádzané rozhodnutia orgánu verejnej správy na úseku katastra nehnuteľností neboli zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom, je potrebné ich považovať za rozhodnutia zákonné.

7.4. K otázke, či „*ak žalobca tvrdí viacero titulov nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným postupom (nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu), a za situácie, ak za sebou nasledovalo viac nezákonných úradných postupov (rozhodnutí toho istého orgánu), posudzuje sa nárok na náhradu škody z každého postupu (rozhodnutia) zvlášť, a teda podľa zákona účinného v čase, keď ku konkrétnemu nezákonnému postupu (rozhodnutiu) došlo, alebo sa posudzuje podľa úpravy účinnej v čase prvého rozhodnutia ako prvého článku v reťazci*“, najvyšší súd uviedol, že z rozhodovacej činnosti vyplýva, že riešenie otázky relevantného právneho predpisu pre posúdenie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci možno považovať za ustálené rozhodovacou praxou dovolacieho súdu napr. v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/126/2009, 5Cdo/271/2007, 1Cdo/16/2005. Najvyšší súd dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože posúdenie zákonných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci súdmi nižšej inšancie bolo v súlade s relevantnou právnou úpravou v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8.1. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že zmyslu a účelu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo 15/2019). Poukázala na paralelu s trestným právom, keď rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby, pričom uznesenie o vznesení obvinenia sa v takom prípade formálne nezrušuje (obdobne rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/194/2010 z 30. marca 2011 a sp. zn. 1VCdo/2/2022 z 24. októbra 2022).

8.2. V sťažovateľkinej veci podľa jej názoru rozhodnutím všeobecného súdu bolo určené (v civilnom spore, pozn.), že sťažovateľka nikdy o svoje vlastnícke právo neprišla z dôvodu, že záložné právo nikdy nevzniklo, keďže zmluva o jeho zriadení bola absolútne neplatná, a teda nikdy nemalo dôjsť k povoleniu vkladu záložného práva do katastra nehnuteľností. Tým bola podľa názoru sťažovateľky konštatovaná nezákonnosť rozhodnutia správy katastra a stav v katastri sa v dôsledku rozhodnutia všeobecného súdu vrátil pred zápis tohto záložného práva. Z uvedeného dôvodu položila dovoláciu otázku, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, ku ktorej najvyšší súd zaujal negatívne stanovisko. Právny názor najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za doslovný a príliš formalistický v rozpore s jej právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces, a preto ústavne nekonformný. Sťažovateľka osobitne tvrdí porušenie práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, pretože jej

priznáva viac práv ako ústava, keďže neobmedzuje zodpovednosť štátu za spôsobenú škodu „medzami zákona“.

8.3. Sťažovateľka ďalej namieta právne posúdenie primárnej príčiny vzniku škody, za ktorú všeobecné súdy považovali nesplnenie dlhu z úverovej zmluvy, ktorá bola zabezpečená záložnou zmluvou, pretože jeho splnením by neboli dané podmienky pre výkon záložného práva. Aj prípadné nezákonné rozhodnutie správy katastra preto všeobecné súdy považovali len za jednu z viacerých príčin vzniku škody. Toto hodnotenie považuje sťažovateľka za nelogické, pretože ak by neexistujúce záložné právo nebolo zapísané na liste vlastníctva, nebolo by čo (nezákonne) realizovať. Súd podľa názoru sťažovateľky prvotnú príčinu vzniku škody posúdil svojvoľne. Prvotnou a tou najpodstatnejšou príčinou vzniku škody bolo zjavne nezákonné rozhodnutie správy katastra, na ktoré sa postupne nabalili ďalšie skutočnosti (výkon neexistujúceho záložného práva a ďalšie prevody). V tomto aspekte je napadnuté rozhodnutie založené na zjavnom omyle v právnom posúdení otázky kľúčovej pre rozhodnutie. Zároveň toto hodnotenie bolo po prvýkrát uvedené v odvolacom rozsudku, preto ho sťažovateľka v dovolaní považovala za prekvapivé, na čo dovolací súd nijako nereagoval v bodoch 16 a 17 svojho rozhodnutia. Uvedené považuje sťažovateľka za nedostatok dôvodov kolidujúci s jej právom na spravodlivý proces.

8.4. Sťažovateľka namieta aj nesprávne právne posúdenie subsidiarity žaloby o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia tretími osobami. Sťažovateľka poukázala na názorovú nejednotnosť, keď bezdôvodné obohatenie má prednosť pred náhradou škody štátom podľa rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/181/2019, 4CZ 110/84 a II. ÚS 165/2012, ale opačný právny názor (prednosť náhrady škody) vyplýva z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 48/2010 z 21. decembra 2010, sp. zn. 2 Cdo 155/2011 z 21. decembra 2011 a rozsudku sp. zn. 2 MCdo 13/2013 z 13. decembra 2014, ako aj starších judikátov R 1/1979 a R 25/1986. Podľa názoru sťažovateľky otázka zodpovednosti štátu za škodu by mala byť riešená práve ústavným súdom, pretože je jednou z mála otázok, ktorá nie je primárne otázkou zákonnou, ale je otázkou ústavnou (čl. 46 ods. 3 ústavy) a otázkou ľudskoprávnou (čl. 36 ods. 3 listiny, ktorý má prednosť pred ústavou za súčasnej absencie zákonných obmedzení). Sťažovateľka sa domnieva, že ústava vo svojom texte neobsahuje normu, podľa ktorej by uplatnenie práva na náhradu škody proti štátu bolo až druhoradým subsidiárne uplatniteľným, a také vymedzenie priorít neobsahuje ani listina. Zodpovednosť štátu je objektívna a ani ústava, ani listina neupravujú možnosť štátu zbaviť sa zodpovednosti za škodu tým, že ju „prenesie“ na tretie osoby tak, že túto zodpovednosť podmieni neúspešným uplatnením iných nárokov voči iným osobám.

9. Sťažovateľka doručila 29. septembra 2025 doplnujúce podanie, v ktorom poukázala na aktuálne prijaté uznesenie veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/3/2025 z 24. júna 2025, podľa ktorého: „... *nie je podmienkou uplatnenia nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá vznikla z dôvodu nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci, prednostné uplatnenie nároku na náhradu škody voči ďalšej osobe spoluzodpovednej za vznik škody v adhéznom konaní, či uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.*“ Sťažovateľka tým tvrdí, že najvyšší súd o necelé dva mesiace po vydaní napadnutého rozsudku prijal prostredníctvom veľkého senátu v rozhodujúcej otázke opačný záver, a to záver svedčiaci v prospech sťažovateľky v súlade s jej argumentáciou uvedenou v ústavnej sťažnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Ústavný súd vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody ústavne relevantnej intenzity.

11. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zameril na posúdenie odôvodnenia napadnutého rozsudku a skúmal, či jeho obsah poskytuje dostatok dôvodov a argumentov na prijatie záveru o sťažovateľkou namietanom arbitrárnom posúdení jej dovolania, ktoré by vykazovalo črty svojvôle, alebo či sa vyskytla tvrdená vada výkladu a aplikácie právnych predpisov ústavne relevantnej intenzity.

12. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu konštatuje, že sa vo svojom rozhodnutí argumentačne vysporiadal s námietkami uplatnenými sťažovateľkou v dovolaní a uviedol úvahy, z ktorých vychádzal pri posudzovaní dovolacích námietok sťažovateľky, a preto ústavný súd konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

13. Vo vzťahu k uplatneným námietkam ústavný súd uvádza, že prvým predpokladom nároku na náhradu škody je nezákonné rozhodnutie. V danej veci civilný súd prejudiciálne určil absolútnu neplatnosť zavkladovanej záložnej zmluvy pre absenciu podpisu jedného z dvoch konateľov. Všeobecné súdy s poukazom na znenie katastrálneho zákona v čase povolenia vkladu tejto zmluvy, uviedli, že samotné určenie neplatnosti nespôsobuje protizákonnosť rozhodnutia správy katastra a na prelomenie prezumpcie zákonnosti individuálneho správneho aktu je potrebné konštatovanie jeho nezákonnosti v inštančnom postupe alebo správnym súdom. Sťažovateľka považuje toto hodnotenie za príliš formalistické bez zohľadnenia zmyslu a účelu náhrady škody spôsobenej štátom pri výkone verejnej moci. S týmto tvrdením sťažovateľky sa však ústavný súd nestotožňuje. Z trojdelenia štátnej moci totiž vyplýva nezávislosť (oddelenosť) všetkých troch zložiek moci vrátane výkonnej moci, ktorú reprezentuje aj správa katastra pri vydávaní individuálnych správnych aktov. Jediná „ústavná brána“, ktorá vytvára priestor na zásah súdnej moci do výkonnej moci, je čl. 46 ods. 2 ústavy, a preto výlučne správny súd je kompetentný vysloviť nezákonnosť individuálneho správneho aktu, a tým prelomiť prezumpciu zákonnosti takéhoto právoplatného rozhodnutia. Úspešné uplatnenie tohto prostriedku nápravy (správnej žaloby) a autoritatívne konštatovanie nezákonnosti rozhodnutia správnym súdom je preto predpokladom pre vznik nároku na náhradu škody. Nemožno ho nahradiť prejudiciálnym posúdením (civilného súdu) absolútnej neplatnosti záložnej zmluvy v konaní o určenie vlastníctva. Právny názor všeobecných súdov nevykazuje pnutie s právom sťažovateľky na súdnu ochranu alebo spravodlivý proces s tým, že obsah práva podľa čl. 36 ods. 2 listiny je zhodný s obsahom práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

14. K porovnaniu s trestným právom, ktoré sťažovateľka uviedla (oslobodzujúci rozsudok je dostatočný základ pre nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia bez jeho osobitného zrušenia), ústavný súd dodáva, že trestné konanie a civilné konanie v tomto aspekte nie je možné porovnávať. Trestné právo a proces sú súčasťou verejného práva, kde nezávislý súd rozhoduje o obžalobe zástupcu štátu podanej proti obžalovanej osobe. Rovnako tak v správnom súdnictve ide o spor medzi fyzickou osobou a orgánom štátu pri výkone verejnej moci. V týchto konaniach sa teda ocitajú orgány verejnej moci nadané zákonnou právomocou v rovnom postavení s druhým subjektom konania a ich argumentáciu posudzuje na to príslušný súd. V správnom konaní vyčíta žalobca orgánu štátu nezákonnosť rozhodnutia a správny orgán má možnosť sa v zákonom rozsahu brániť. Naproti tomu v civilnom konaní stoja proti sebe dve civilné osoby bez akéhokoľvek verejnoprávneho prvku a v tomto konaní orgán verejnej moci nemá žiadnu možnosť vyjadriť sa k správnosti a zákonnosti uplatnenia svojej právomoci. Takéto prejudiciálne posúdenie, ktoré sa nevyhnutne nemôže odzrkadliť v záväznom výroku civilného rozsudku, preto nie je spôsobilé prelomiť zákonnú prezumpciu zákonnosti právoplatného individuálneho správneho aktu. Uvedené platí aj v prípade zjavného pochybenia orgánu verejnej moci.

15. Už hodnotenie tejto samotnej dovolacej námietky, ktoré ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné, spôsobuje nesplnenie všetkých kumulatívnych podmienok pre vznik nároku na náhradu škody, a to bez ohľadu na ostatnú argumentáciu všeobecných súdov či sťažovateľky. Ostatnými námietkami sa preto ústavný súd bližšie nezaoberal. Je však potrebné dať za pravdu sťažovateľke, že ústavné zakotvenie nároku na náhradu škody spôsobenej štátom nevyžaduje prioritné uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia zo strany tretích subjektov, ako to ustálil najvyšší súd v aktuálnom rozhodnutí predloženom sťažovateľkou. Uvedené však nemá potenciál v okolnostiach tejto veci (pre absenciu relevantného konštatovania nezákonnosti rozhodnutia správy katastra) priniesť sťažovateľke priaznivejší výsledok sporu.

16. Ústavný súd v súhrne konštatuje, že najvyšší súd ústavne akceptovateľne odôvodnil napadnutý rozsudok a neexistuje ústavne relevantná súvislosť medzi označenými základnými právami sťažovateľky na jednej strane a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu na strane druhej, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohla viesť k vysloveniu ich porušenia, a preto sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

17. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v petite sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2025

Ľuboš Szigeti
predseda senátu